

	Data	Numer	Autor
	22 września 2016	15/2016	Karolina Wąsowska Daniel Góra Marek Tatała*
<h2>Regulacje prawne ograniczają opłacalność produkcji cydru w Polsce</h2>			

Synteza:

- W 2014 r. w Polsce zebrano najwięcej jabłek w Europie – 3,2 mln ton. Ten świetny wynik nie przekłada się jednak na wielkość produkcji cydru (jabłecznika), napoju alkoholowego wytwarzanego z jabłek. Skala produkcji i konsumpcji cydru jest znacznie mniejsza niż w wielu krajach Europy Zachodniej czy w państwach bałtyckich – zwłaszcza w porównaniu do liczby ludności i zbiorów jabłek.
- Przed 2013 r. w Polsce w ogóle nie produkowano cydru na skalę przemysłową, m.in. ze względu na wysokie obciążenia podatkowe. Dopiero po obniżeniu akcyzy produkcja cydru zaczęła rosnąć z 2 mln litrów w 2013 r. do 12 mln litrów w 2015 r.
- Chociaż w 2016 r. produkcja cydru ma wzrosnąć do 15 mln litrów, to jednak wynik ten nadal będzie odbiegać od wielkości produkcji europejskich liderów, a potencjał polskich sadów pozostanie niewykorzystany. Przyczyną tego stanu rzeczy są głównie niedostosowanie odmian uprawianych jabłek do wymagań produkcji cydru i regulacje prawne, które ograniczają opłacalność produkcji cydru w Polsce.
- Do regulacji prawnych szkodzących produkcji cydru należą m.in. skomplikowane procedury rejestracyjne dla sadowników chcących wytwarzać większe ilości cydru z własnych jabłek, zbyt mały limit produkcji i zbyt duże obciążenia biurokratyczno-kontrolne dla produkcji cydru na uproszczonych zasadach, konieczność uzyskania wpisu do rejestru przedsiębiorców, wysoka akcyza, obowiązek umieszczenia banderoli na butelce czy zakaz reklamy. W wielu z tych obszarów producenci cydru są traktowani przez ustawodawcę znacznie gorzej niż producenci wina i piwa, mimo że napoje te zawierają podobną ilość alkoholu, co zaburza konkurencję między nimi i uprzywilejowuje produkcję piwa i wina.

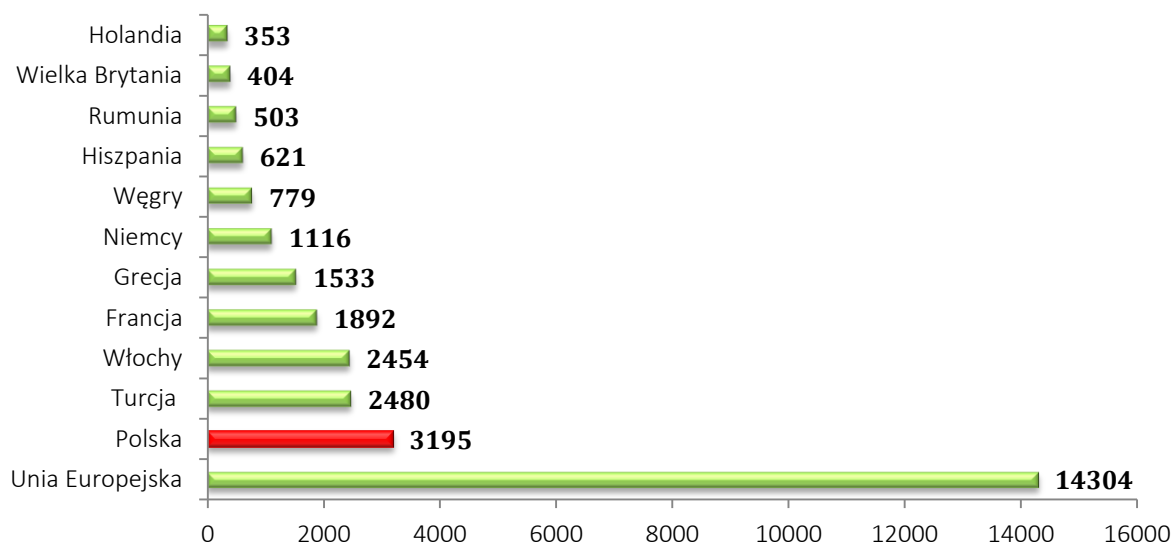
- Uproszczenie zasad produkcji cydru byłoby korzystne dla producentów, sadowników i regionów przodujących w zbiorach jabłek, a także dla konsumentów.

* *dziękujemy za uwagi do tekstu Tomaszowi Porowskiemu (Stowarzyszenie Polskie Cydry Autorskie)*

1. Produkcja cydru w Polsce i Europie

Cydr (jabłecznik) jest napojem alkoholowym, którego proces produkcji opiera się na fermentacji moszczy jabłkowego. Do 2013 r., poza nielicznymi próbami¹, był mało znanym rodzajem alkoholu, z przyczyn historycznych i z powodu nie uprawiania „cydrowych” odmian jabłek² nieprodukowanym na skalę przemysłową w Polsce. Niewielkie zainteresowanie cydrem wśród polskiego społeczeństwa jest zaskakujące, kiedy porównamy je ze skalą produkcji jabłek w Polsce. **Otóż, zgodnie z danymi GUS, w 2014 r. w Polsce zebrano prawie 3,2 mln ton jabłek³, zajmując tym samym, zgodnie z danymi Eurostatu, pierwsze miejsce w Europie (rys. 1).** Przyczynami tak dobrych wyników polskich sadowników są duży potencjał produkcyjny sadów jabłoniowych i coraz większa skala stosowanego nawadniania⁴. Biorąc pod uwagę ten fundamentalny czynnik, cydr mógłby stać się jednym z ważnych produktów wytwarzanych w Polsce.

Rys. 1 Produkcja jabłek w 2014 r. (w tys. ton)⁵

¹ W 2006 r. powstała marka „Andy”, produkowana przez Andrzeja Pawelca, właściciela klubu piłkarskiego Widzew Łódź.

² W regionach Europy Zachodniej, które mają wielowiekową tradycję produkcji cydru, napój ten jest produkowany z rosnących tam specjalnych „cydrowych” odmian jabłek. Odmiany te generalnie nie nadają się do jedzenia, lecz ze względu na swój skład chemiczny są wykorzystywane do produkcji wysokiej jakości cydru. W Polsce jabłka „cydrowe” nie były i nie są obecnie uprawiane, gdyż w rozwijającym się na ziemiach polskich na większą skalę dopiero w drugiej połowie XIX w. sadownictwie stosowano od razu deserowe odmiany jabłek.

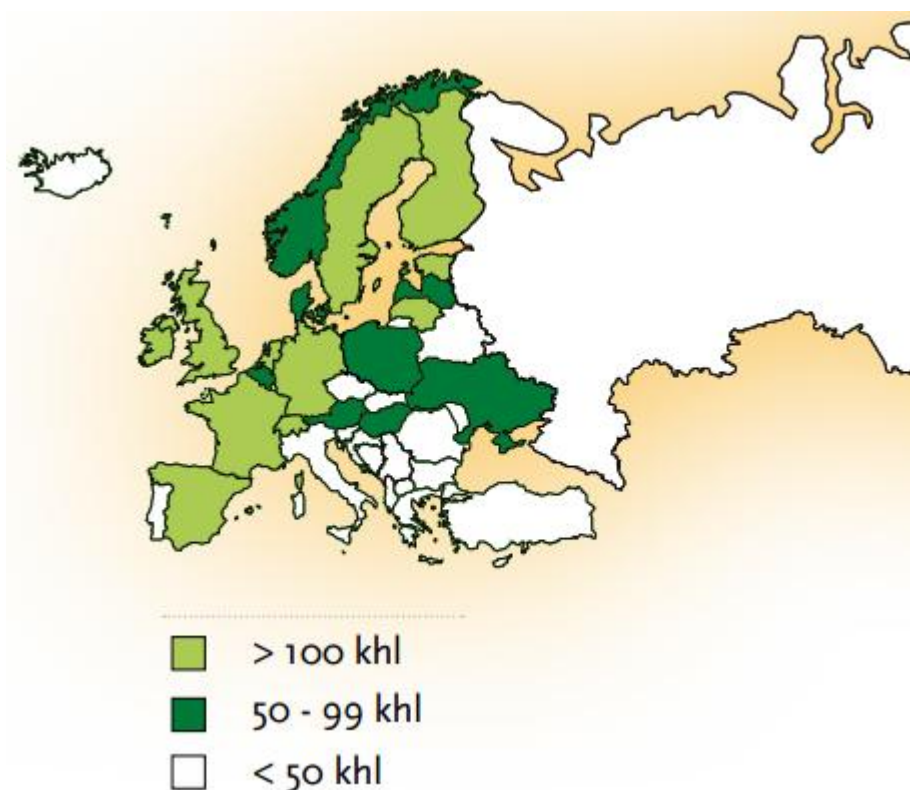
³ Rolnictwo w 2015 r., Główny Urząd Statystyczny, s. 53.

⁴ Ibid.

⁵ Agriculture, forestry and fishery statistics, edycja 2015, Eurostat, s. 89.

Europa jest dominującym rynkiem, jeśli chodzi o konsumpcję cydru. W 2014 r. stanowiła ona 66% konsumpcji całego świata⁶. W tym samym roku produkcję cydru w Polsce w porównaniu do innych państw europejskich prezentuje rysunek 2. Wynika z niego, iż pomimo dominującej pozycji Polski w produkcji jabłek, liczba litrów wyprodukowanego z nich cydru odbiega od produkcji między innymi w Hiszpanii, Francji, Niemczech, czy Wielkiej Brytanii, a także w Estonii czy na Litwie.

Rys. 2 Produkcja cydru w Europie w 2014 r. w tysiącach hektolitrow (1 hl = 100 l)

Źródło: European Cider Trends 2015, The European Cider & Fruit Wine Association.

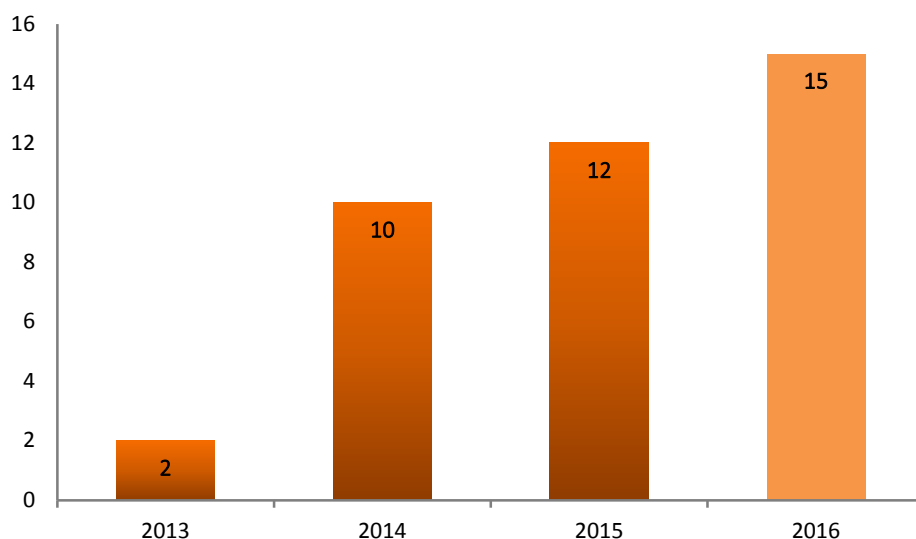
Przełom nastąpił w 2013 r., kiedy zaczęto stopniowo wprowadzać produkt na polski rynek. W 2014 r. jego produkcja osiągnęła już ok. 10 mln litrów. 2015 rok zakończył się wynikiem około 12 mln litrów sprzedanego napoju alkoholowego. Przedstawiciel spółki Ambra S.A., producenta Cydru Lubelskiego, przewiduje, że w roku 2016 produkcja cydru w Polsce wyniesie około 15 mln litrów⁷. Jednak osiągnięcie tego rezultatu jest zagrożone, gdyż po pierwszym półroczu sprzedaż cydru nie wzrosła, lecz utrzymała się na poziomie sprzed roku z powodu chłodnego początku lata i pojawienia się konkurencyjnych produktów z branży piwnej⁸.

⁶ European Cider Trends 2015, The European Cider & Fruit Wine Association.

⁷ <http://www.polskieradio.pl/42/5202/Artykul/1621035,Cydr-blyskawicznie-podbil-polski-rynek-alkoholi-lekkich>

⁸ <http://www.rp.pl/Przemysl-spozywczy/307289873-Cydry-dostaly-lekkiej-zadyszki-Ale-to-chwilowe.html>

Rys. 3 Szacowany wzrost produkcji cydru w Polsce w latach 2013 - 2016 (w mln litrów)⁹

2. Skąd wzrost produkcji cydru w Polsce?

Wpływ na wzrost produkcji cydru w Polsce miało kilka czynników, choć znaczenie niektórych z nich jest przeceniane. Przede wszystkim, 1 stycznia 2013 r. weszła w życie ustawa o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej, **która obniżyła podatek akcyzowy, obejmujący cydr do 5% objętości alkoholu, dzięki czemu zwiększyła się produkcja cydru przez duże podmioty**. Ponadto, w 2011 r. wprowadzono przepisy o uproszczonych zasadach produkcji cydru z limitem 10 tys. litrów rocznie, co zachęciło przedsiębiorców i sadowników do produkcji cydru z własnych jabłek, choć z ustawy tej skorzystało jak na razie niewiele podmiotów (o przyczynach piszemy w dalszej części tekstu). Innym, często wymienianym powodem jest rosyjskie embargo m.in. na polskie jabłka nałożone w 2014 r., które spowodowało, iż sadownicy musieli znaleźć inne przeznaczenie dla jabłek skierowanych na eksport. Zdaniem Janusza Piechocińskiego, byłego ministra gospodarki, przeznaczenie jabłek na napoje, w tym również cydr, częściowo rozwiązało problem polskich sadowników wynikający z embargo na ich owoce¹⁰. Jednak była to zdecydowanie przesadzona opinia, gdyż pomimo wzrostu produkcji cydru, jabłka przeznaczane na cydr dalej są marginalną częścią całości produkcji jabłek. Nie mniej jednak cydr stał się w ostatnich latach modnym napojem alkoholowym. Po akcji „jedz jabłka, pij cydr” popularność jablecznika wzrosła. Tym działaniem społeczeństwo chciało zaprotestować przeciwko decyzji prezydenta Rosji W. Putina o nałożeniu na Polskę embargo. Dodatkowo wiele osób znalazło w słodkim cydrze dobrą alternatywę dla gorzkiego piwa.

⁹ <http://www.polskieradio.pl/42/5202/Artykul/1621035,Cydr-blyskawicznie-podbil-polski-rynek-alkoholi-lekkich>

¹⁰ http://www.biznes.newseria.pl/news/jpiechociski_produkcja,p2113603282

3. Polska daleko za państwami europejskimi

Obniżka akcyzy na niskoprocentowy cydr zauważalnie wpłynęła na jego produkcję w Polsce. W 2013 r. można było zaobserwować ożywienie w branży, które stale rośnie (por. rys. 3 i 4). Jednak dwunastomilionowa produkcja w Polsce w 2015 r. jest nieporównywalnie mała w stosunku do produkcji cydru w **Wielkiej Brytanii, tj. największego producenta tego trunku w Europie. W 2014 r. wyprodukowano tam około miliard litrów jabłecznika.** Dużą różnicę widać również w konsumpcji cydru na osobę – w Wielkiej Brytanii jest to około 17 litrów rocznie, a w Polsce tylko około 0,3 litra¹¹. Chociaż w ostatnich latach wielkość produkcji cydru w Polsce rosła, to nadal istnieje wiele ograniczeń, które sprawiają, że daleko nam do europejskich liderów w tej dziedzinie.

4. Jak regulacje prawne ograniczają produkcję cydru w Polsce?

Produkcję cydru w Polsce reguluje ustawa z dnia 12 maja 2011 r. o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina (Dz. U. 2011 nr 120 poz. 690 ze zm.).

Ustawa ta umożliwiła produkcję cydru według dwóch ścieżek prawnych: uproszczonej i pełnej. Produkcja na zasadach uproszczonych jest ograniczona prawnie do 10 tys. litrów rocznie, a przy takim poziomie jest mało opłacalna, zwłaszcza, że „uproszczony tryb” wcale nie jest taki prosty. Z kolei produkcja na pełnych zasadach jest zbyt skomplikowana i kosztowna dla małych producentów, co utrudnia rozwój regionalnych cydrów, a także niepotrzebnie podbija cenę cydru dla konsumentów.

Ścieżka uproszczona - regulacje prawne

Aby rozpocząć produkcję według zasad uproszczonych, należy spełniać następujące warunki:

- posiadać sad o powierzchni co najmniej 1 ha;
- produkować cydr z własnych jabłek;
- ograniczyć produkcję do 10 tys. litrów napoju alkoholowego w roku kalendarzowym;
- prowadzić działalność gospodarczą;
- opracować w formie pisemnej i wdrożyć system kontroli wewnętrznej wyrobu lub rozlewu wyrobów winiarskich;
- zabezpieczać i usuwać odpady powstające podczas wyrobu wyrobów winiarskich;
- wyznaczyć osobę odpowiedzialną za kontrolę wyrobów winiarskich;
- nie być karany za przestępstwo przeciwko mieniu lub wiarygodności dokumentów;
- nie zalegać z należnościami wobec Skarbu Państwa oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych lub Kasy Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego.

Zgodnie z uzasadnieniem projektu ustawy, wdrożone regulacje mają na celu m.in. „wprowadzenie uproszczonych zasad wpisu do rejestru przedsiębiorców, którzy będą wyrabiać niewielkie ilości wina

¹¹ http://www.biznes.newseria.pl/news/w_tym_roku_konsumpcja,p292994207

owocowego markowego, cydru, perry i miodów pitnych markowych z owoców i miodu pozyskanych z własnego gospodarstwa sadowniczego lub pszczelarskiego”¹². Potrzeba takiej regulacji wynikała z faktu, iż „wyrób wina ze świeżych owoców nie był realizowany od początku drugiej połowy XX wieku”¹³. Ustawodawca tak konstruując przepisy prawa chciał zachęcić polskich sadowników do odnowienia zanikłej tradycji i rozwoju produktów regionalnych.

Poza obowiązkami wynikającymi z ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina, **każdy producent cydru musi spełnić również wymagania wynikające z innych aktów prawnych:**

- zatwierdzenie miejsca wyrobu cydru przez Służbę Celną według procedury opisanej w rozporządzeniu Ministra Finansów w sprawie urzędowego sprawdzenia;
- zatwierdzenie miejsca produkcji przez Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego i wpis do rejestru zakładów podlegających kontroli Państwowej Inspekcji Sanitarnej (wymóg ten nie obowiązuje winiarzy produkujących wino z własnych winogron w ilości do 100 tys. litrów¹⁴, co sprawia, że producenci wytwarzający cydr na zasadach limitowanych są traktowani gorzej niż producenci wina);
- zgłoszenie działalności wojewódzkiemu inspektorowi Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych.

Jak widać z powyższego opisu, produkcja **nawet w „uproszczonym” trybie wymaga spełnienia dodatkowych, skomplikowanych przepisów**. „Regulacja jest niedoskonała, ponieważ nie znosi wielu kosztownych, formalnych obowiązków (jak m.in. rejestracja zakładu przez Inspekcję Sanitarną, zatwierdzenia miejsca produkcji przez Służbę Celną), jednocześnie dając skromny limit produkcyjny. Efekt jest taki, że **produkcja cydru na tych zasadach jest bardzo czasochłonna i obarczona niepotrzebnymi kosztami**” – tłumaczy Tomasz Porowski, współwłaściciel firmy produkującej „Cydr Ignaców”¹⁵.

Ścieżka pełna – regulacje prawne

Aby produkować więcej niż 10 tys. litrów cydru rocznie, należy spełniać więcej wymagań niż w przypadku ścieżki uproszczonej, gdyż taki przedsiębiorca musi dodatkowo:

- posiadać plan obiektów budowlanych przeznaczonych do wykonywania tej działalności;

¹² Uzasadnienie do projektu ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina, <http://orka.sejm.gov.pl/proc6.nsf/opisy/3788.htm>.

¹³ Ibid.

¹⁴ Art. 63. ust. 2. pkt. 5 ustawy o bezpieczeństwie żywności i żywienia z dnia 25 sierpnia 2006 r.

¹⁵ <http://www.portalspozywczy.pl/alkohole-uzywki/wiadomosci/rozwoj-segmentu-cydru-bez-wplywu-na-polskie-sadownictwo,114324.html>

- wyznaczyć osobę odpowiedzialną za kontrolę jakości wyrobów;
- dysponować obiektami budowlanymi wyposażonymi w odpowiednie zbiorniki do magazynowania i przechowywania wyrobów, urządzenia filtracyjne, urządzenia do przygotowania opakowań jednostkowych, urządzenia do napełniania wyrobem opakowań jednostkowych, urządzenia laboratoryjne umożliwiające przeprowadzenie badań jakości;
- zapewnić spełnianie przez wyżej wymienione obiekty budowlane i urządzenia wymagań określonych w przepisach o ochronie przeciwpożarowej, sanitarnych i o ochronie środowiska, potwierdzone zaświadczeniem odpowiednich służb.

Wpis do rejestru przedsiębiorców – uprzywilejowanie wina

Działalność gospodarcza w zakresie wyrobu i rozlewu wyrobów winiarskich (a więc i cydru) jest działalnością regulowaną w rozumieniu ustawy o swobodzie działalności gospodarczej i jako taka wymaga uzyskania wpisu do odpowiedniego rejestru przedsiębiorców¹⁶. **Jednak wymagania tego nie stosuje się do producentów, którzy wyłącznie wyrabiają i rozlewają wino uzyskane z winogron pochodzących z upraw własnych¹⁷**. Jeżeli producent jest rolnikiem wyrabiającym mniej niż 100 tys. litrów wina w ciągu roku gospodarczego, to w takim przypadku w ogóle nie stosuje się przepisów ustawy o swobodzie działalności gospodarczej¹⁸. Te **ułatwienia nie mają jednak zastosowania do produkcji cydru, co powoduje, że wiąże się ona z większymi utrudnieniami**. Takie uproszczenia dla producentów win powinno wprowadzić się także dla producentów cydru, gdyż „nie ma żadnych argumentów, które przemawiałyby za uprzywilejowanym traktowaniem w tym zakresie producentów win”¹⁹.

Podatek akcyzowy przed zmianami

Zrównanie cydru z innymi napojami fermentowanymi, do których należy przede wszystkim wino, doprowadziło do paradoksalnej sytuacji, w której **z jednej strony zachęca się sadowników do produkcji cydru, z drugiej jednak zapewnia się nieopłacalność finansową tego przedsięwzięcia**. Zgodnie z ustawą z dnia 6 grudnia 2008 r. o podatku akcyzowym (Dz. U. 2009 nr 3 poz. 11 ze zm.) producent cydru w dniu wejścia w życie ustawy winiarskiej zobowiązany był zapłacić podatek w wysokości 158,00 zł od 1 hektolitra gotowego wyrobu. Tak było aż do nowelizacji ustawy w 2012 r. Pierwotna wersja ustawy oznaczała, że jeden litr cydru jeszcze przed rozpoczęciem jego produkcji kosztował producenta 1,58 zł. Dochodziły do tego koszty produkcji jabłek, następnie produkcji

¹⁶ Art. 17 ust. 1 ustawy o wyrobie i rozlewie wyrobów winiarskich, obrocie tymi wyrobami i organizacji rynku wina

¹⁷ Ibid.

¹⁸ Art. 3 ust. 3 ustawy o swobodzie działalności gospodarczej

¹⁹ M. Korzycka-Iwanow i P. Wojciechowski, Wymagania prawa żywnościowego w gospodarstwie rodzinnym na przykładzie produkcji cydru, s. 10-11.

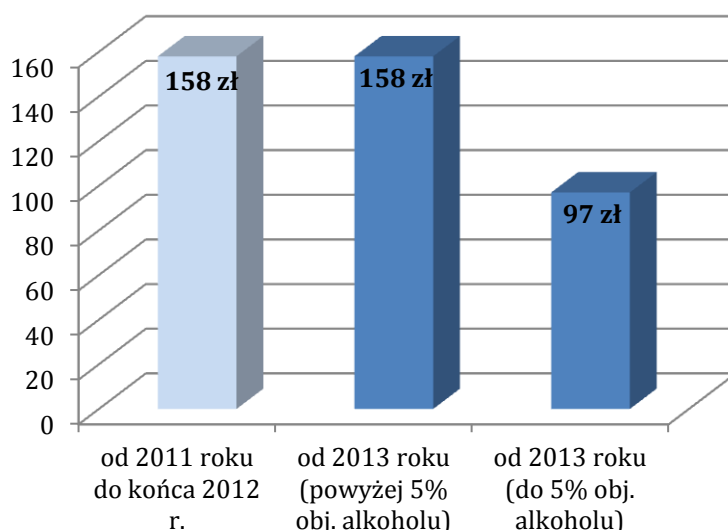
http://ksow.gov.pl/fileadmin/user_upload/ksow.pl/PROJEKTY_2014/Konferencja_SGGW_WNE/referaty/prof._dr_hab._M._Korzycka-Iwanow_dr_P._Wojciechowski_-_Wymagania_prawa_%C5%BCywno%C5%9Bciowego_w_gospodarstwie_rodzinnym_na_przyk%C5%82adzie_produkcji_cydru.docx

samego cydru, koszty materiałów i nakład pracy, banderola oraz marża. W rezultacie cena była dużo wyższa ok. 15-16 zł²⁰, a porównując ją do średniej ceny piwa za litr w Polsce, która obecnie wynosi ok. 5-6 zł, produkcja cydru była nieopłacalna.

Wdrożenie dyrektywy unijnej i podatki po zmianach

Zmiany przyniosła ustawa z dnia 7 grudnia 2012 r. o zmianie niektórych ustaw w związku z realizacją ustawy budżetowej (Dz. U. 2012 poz. 1456), która wykorzystując art. 13 ust. 3 dyrektywy Rady 92/83/EWG, obniżyła podatek akcyzowy dla cydru, w którym zawartość alkoholu nie przekracza 5% obj. alkoholu. Producent zobowiązany jest zapłacić wówczas 97,00 zł od 1 hektolitra gotowego wyrobu. **Dyrektywa unijna przewiduje możliwość wdrożenia wyższej ulgi podatkowej, aż do 8,5% obj. alkoholu, jednak polski ustawodawca zastosował bardziej restrykcyjne ograniczenie.** Jest to zgodne z założeniami europejskiego aktu prawnego, jednak zdecydowanie mniej korzystne dla samych producentów.

Rys. 4 Wysokość podatku od cydru

Zróżnicowanie stawek jest dużym problemem dla małych producentów, którzy nie chcą, tak jak przemysłowi producenci, przerywać w sposób sztuczny fermentacji, gdyż jak mówi Tomasz Porowski, „prawidłowa, czyli długa, fermentacja daje małe szanse na cydr poniżej 5 proc. alkoholu. Wbrew pozorom zróżnicowanie stawki akcyzowej jest karą finansową dla osób produkujących cydr w tradycyjny sposób”²¹.

W 2014 r., po nałożeniu rosyjskiego embarga na polskie jabłka, ówczesny minister rolnictwa Marek Sawicki postulował czasowe zniesienie akcyzy na cydr, jednak pomysł został odrzucony przez Ministerstwo Finansów²².

²⁰http://wyborcza.biz/biznes/1,101716,15985628,ile_to_kosztuje__I_dlaczego_tak_drogo__Cydru_trudne.html

²¹ <http://www.polityka.pl/tygodnikpolityka/rynek/1566231,2,polski-alkohol-z-jablek.read>

²² <http://www.newsweek.pl/biznes/cydr-nadal-z-akcyza-akcyza-na-cydr-newsweek-pl,artykuly,346433,1.html>

Cydr bliżej wina czy piwa?

Porównując procentową zawartość alkoholu w cydrze do napojów alkoholowych typu wino oraz piwo, jabłecznik należy uplasować znacznie bliżej piwa. Cydr zawiera bowiem objętościowo od 1,2% do 8,5% alkoholu. Piwo - od 0,5%, natomiast najwyższa wartość rzadko kiedy przekracza 10%. Średnia objętość alkoholu w piwie wynosi 4-5%. W odniesieniu do wina, wartości te są znacznie wyższe – od 0,5% do nawet 22%, zazwyczaj jest to powyżej 10% objętości alkoholu.

Powyższe podobieństwo nie przekłada się na wysokość podatku akcyzowego. Dla porównania wysokość akcyzy na piwo wynosi 7,79 zł od 1 hektolitra za każdy stopień Plato gotowego wyrobu. Znaczenie ma zatem nie zawartość alkoholu, ale procentowa zawartość ekstraktu, z którego powstało dane piwo. Za 1 hektolitr piwa z 12% ekstraktu zapłacimy 93,48 zł, czyli wartość zbliżona do podatku akcyzowego za cydr do 5% obj. alkoholu, z tą różnicą, że piwo może mieć jednocześnie 6% objętości alkoholu. Przy takiej samej zawartości alkoholu w cydrze zapłacimy już prawie 65 zł więcej.

Cydr z banderolą

Różnica między regulacjami dotyczącymi cydru oraz piwa widoczna jest również w kontekście umieszczania znaku akcyzy. Każda butelka cydru musi być zaopatrzona w banderolę, podczas gdy obowiązek ten został zniesiony w stosunku do piwa²³. To nakłada dodatkowe koszty i obowiązki na producentów jabłecznika. Sam koszt banderoli, stanowiący zaliczkę producenta na jej wyprodukowanie, to ok. 17,26 zł, bądź 20,98 zł za 1000 szt.²⁴ Koszt jest zależny od wymiarów potrzebnych banderoli. Konieczność umieszczania banderoli na butelce cydru wiąże się jednak z dodatkowymi kosztami i obowiązkami. Przede wszystkim należy przejść procedurę uzyskania odpowiedniej liczby banderol. Po pierwsze, należy złożyć dokument wyrażający zapotrzebowanie ilościowe na banderole. Następnie złożyć wymagane w rozporządzeniu Ministra Finansów dokumenty, wpłacić zaliczkę, a na koniec uzyskać upoważnienie do odbioru banderol oraz podpisać protokół zdawczo-odbiorczy.

Nakład czasu i pracy dla producenta cydru na tym się nie kończy, ponieważ wymagane jest prowadzenie szczegółowej ewidencji banderol wykorzystanych, zniszczonych, uszkodzonych, itp. Każda banderola ma swój własny numer, co należy w takiej ewidencji uwzględnić. Dopuszczalny procent strat w procesie oznaczania wyrobów, to 0,5% *w stosunku do łącznej liczby banderoli wykorzystanych w ciągu miesiąca kalendarzowego*²⁵. Producent zobowiązany jest także do zapewnienia odpowiedniego i bezpiecznego transportu banderol oraz dostosowanie specjalnego

²³ Zgodnie z Rozporządzeniem Ministra Finansów z dnia 20 sierpnia 2010 r. w sprawie zwolnień wyrobów akcyzowych z obowiązku oznaczania znakami akcyzy, zwolnienie to obowiązuje do 31.12.2016 r.

²⁴ Rozporządzenie Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie oznaczania wyrobów akcyzowych znakami akcyzy.

²⁵ §13. 1 Rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 23 grudnia 2015 r. w sprawie oznaczania wyrobów akcyzowych znakami akcyzy.

pomieszczenia, w którym banderole będą przechowywane. Należy też doliczyć koszt przyklejania banderoli do opakowań. Można robić to ręcznie, specjalnie do tego przeznaczonym klejem, bądź przy użyciu linii technologicznej. **W przypadku producentów piwa, wszystkie te czynności zostały czasowo zniesione, co daje dużą przewagę nad producentami cydru.**

Zakaz reklamy

Konkurowanie cydru z piwem okazuje się być jeszcze trudniejsze, ze względu na zakaz reklamy wszystkich napojów alkoholowych, poza piwem. Jako wyjątek art. 13¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, traktuje piwo, którego reklama oraz promocja, pod wskazanymi w ustawie warunkami, jest dozwolona. W 2014 r. umożliwienie reklamy cydru postulował wicepremier Janusz Piechociński, a grupa posłów PSL wniosła projekt ustawy o zmianie ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi, który pozwalał na reklamę cydru na takich zasadach jak piwa²⁶. Jednocześnie taki sam projekt przedstawiła grupa senatorów PO. Proponowanym zmianom sprzeciwiało się jednak Ministerstwo Zdrowia, przez co projekt PSL nie wyszedł poza komisje sejmowe²⁷, a projekt PO został wycofany.

Obecnie problemem dla branży cydrów stają się **wprowadzane na rynek piwa o smaku cydru, których producenci korzystają z uprzywilejowanej pozycji, jaką daje im możliwość reklamy tych produktów.** Nie są one podobne do klasycznych piw, ale są traktowane przez prawo tak jak piwo ze względu na brak jednoznacznej definicji piwa. Jerzy Kwieciński, prezes Polskiej Rady Winiarstwa, w następujący sposób komentuje ten problem: „klasyczny, wytwarzany z naturalnych polskich jabłek cydr, jest produktem dyskryminowanym, a jego producenci zostają pozbawieni możliwości promocji swego produktu. Dzieje się to z oczywistą szkodą dla konsumenta, który poznaje jedynie ofertę produktu zawierającego „napój o smaku cydru”. To trochę tak, jakby zakazać promocji miodu i czekolady, a zezwolić na reklamę ich sztucznych zamienników”²⁸. Mamy więc do czynienia z kolejnym obszarem, w którym piwo i cydr nie są traktowane tak samo, pomimo ewidentnych podobieństw.

Nierówności podatkowe

Zrównanie cydru z winem nie oznacza jednak, iż prawo reguluje oba napoje alkoholowe w ten sam sposób. O ile proces produkcji wina z własnych winogron do 1000 hektolitrów rocznie nie musi odbywać się w składzie podatkowym, o tyle produkcja cydru przez sadowników z własnych jabłek nie posiada takiego zwolnienia. Chyba, że nastąpi przedpłata podatku. Obie te formy płatności akcyzy są jednak niekorzystne dla małych, regionalnych producentów.

²⁶ <http://orka.sejm.gov.pl/Druki7ka.nsf/0/56CCF35F9911F1BBC1257D70003944E5/%24File/2814.pdf>

²⁷ <http://orka.sejm.gov.pl/Zapisy7.nsf/wgsknr/KSP-181>

²⁸ <http://zpprw.pl/item/98-komentarze-prw-na-temat-piwa-o-smaku-cydrowym-grupy-zywiec>

5. Problemy sadowników

Obniżka akcyzy spowodowała wzrost produkcji cydru przez duże przedsiębiorstwa. Sadownicy jednak rzadko kiedy decydują się na własną produkcję jabłecznika (jak podaje gazeta „Parkiet”, cydr produkuje tylko 10 z około 50 tys. sadowników²⁹). Główną przyczyną tego stanu rzeczy, poza skomplikowanymi przepisami, jest to, że te odmiany jabłek, które uprawia się w Polsce na skalę przemysłową, nie są jabłkami cydrowymi i produkowany z nich może być tylko cydr wielkoprzemysłowy wymagający odpowiedniej interwencji technologicznej. Obecnie najlepsze polskie cydry pochodzą od tych małych producentów, którzy produkują je ze starych odmian jabłek, tych jednak uprawia się niewiele.

Do rozwoju na większą skalę produkcji cydrów regionalnych produkowanych metodą rzemieślniczą konieczna byłaby zmiana odmian uprawianych jabłek na takie, które nadają się na wysokiej jakości cydr (jabłka „cydrowe”)³⁰. To jest jednak inwestycja, która zwróci się po dłuższym okresie czasu, a więc **wymaga stabilnego i przyjaznego otoczenia prawnego oraz gwarancji, że przepisy dotyczące produkcji cydru nie zmienią się na niekorzyść producentów.**

6. Perspektywy dla rynku cydru w Polsce

W 2015 r. szacowana wielkość konsumpcji cydru na świecie wynosiła 2,4 miliarda litrów. Eksperti przewidują, że w następnych latach będzie ona wzrastać w tempie ok. 5% rocznie i osiągnie 3 miliardy litrów w 2020³¹. Według szacunków Ambra S.A., przy konsumpcji na poziomie ok. 15 mln litrów w 2016 r., wartość rynku cydru w Polsce wyniesie ok. 130 mln zł. W przyszłości konsumpcja tego napoju może zwiększyć się do poziomu 32-43 mln litrów, a wartość rynku do 2025 r. może osiągnąć 300-500 mln zł rocznie³². Szacunki te potwierdza raport KPMG, w którym autorzy piszą o możliwości wzrostu wielkości polskiego rynku cydru do poziomu 30-40 mln litrów rocznie w najbliższych latach³³. Jednak nawet pomimo takiego wzrostu popularności cydru, jego produkcja i konsumpcja w Polsce dalej będzie odbiegać od poziomu europejskich liderów, zwłaszcza w porównaniu do liczby ludności i wielkości zbioru jabłek.

7. Co możemy zyskać na zwiększeniu produkcji cydru?

Produkcja jabłek w Polsce jest prowadzona głównie przez niewielkie gospodarstwa, dla których przetwórstwo jabłek jest szansą na zwiększenie skali ich działalności oraz potencjalnym źródłem dodatkowych dochodów³⁴. Większość producentów jabłek uprawia owoce deserowe, które nie są jabłkami „cydrowymi” (jabłka deserowe wykorzystuje się prawie wyłącznie do produkcji cydru

²⁹ <http://www.parkiet.com/arttykul/1438070.html?print=tak&p=0>

³⁰ <http://www.portalspozywczy.pl/alkohole-uzywki/wiadomosci/rozwój-segmentu-cydru-bez-wplywu-na-polskie-sadownictwo,114324.html>

³¹ <http://www.canadean.com/news/cider-still-uk-centric-product,-but-usa,-australia-and-south-africa-making-inroads/>

³² http://www.ambra.com.pl/assets/Rl/Rekomendacje/AMBRA_Raport_analityczny_30.06.2016.pdf

³³ <https://www.kpmg.com/PL/pl/IssuesAndInsights/ArticlesPublications/Documents/2014/Rynek-napojow-alkoholowych-w-Polsce-2014.pdf>

³⁴ M. Korzycka-Iwanow i P. Wojciechowski, op.cit.

przemysłowego, który jest rezultatem intensywnej technologicznej obróbki), ale regulacje funkcjonujące na rynku cydru zniechęcają do zajęcia się jego produkcją. **Uproszczenie zasad produkcji i sprzedaży cydru mogłoby przyczynić do specjalizacji w tej dziedzinie regionów, w których zbiera się największe ilości jabłek.** Cydr z polskich jabłek mógłby stać się rozpoznawalną polską marką, tak jak jest to w przypadku hiszpańskich czy francuskich win³⁵. Wymagałoby to przerzucenia się części sadowników na jabłka „cydrowe”.

Korzyści z wzrostu rynku cydru można zaobserwować na przykładzie Wielkiej Brytanii. W latach 2006-2012 udział konsumpcji cydru w całej konsumpcji alkoholu wzrósł z 1,2% do 9,4% i utrzymuje się na poziomie ok. 9%³⁶. Wartość sprzedaży cydru wzrosła w latach 2010-2014 o prawie 59% i wyniosła w 2014 r. ok. 910 mln funtów³⁷. Brytyjska branża cydrów zatrudnia bezpośrednio około 1500 osób i pośrednio około 7500 osób, a producenci cydru dokonują zakupów jabłek na cydr w wieloletnich kontraktach, zapewniając w ten sposób stabilizację i bezpieczeństwo sadownikom³⁸.

W związku z przedłużeniem do 2017 r. rosyjskiego embarga na żywności z Polski³⁹, zwiększenie skali produkcji cydru umożliwiłoby zagospodarowanie części nadwyżek polskich jabłek. Byłby to kolejny, obok m.in. mechanizmów pomocowych UE i poszukiwania nowych rynków zbytu jabłek, sposób ograniczania negatywnych skutków rosyjskiego zakazu.

Poza korzyściami ekonomicznymi, zwiększenie produkcji cydru może mieć również **pozytywne skutki społeczne w postaci zmiany struktury spożycia alkoholi** – zmniejszenie konsumpcji alkoholi mocnych i zastąpienie jej konsumpcją alkoholi słabszych, takich jak cydr⁴⁰. Dodatkowo, deregulacja w zakresie produkcji cydru umożliwiłaby powstanie małych, lokalnych produkcji, co dałoby szeroki wybór konsumentom.

8. Rekomendacje

Na podstawie powyższego opisu zasad produkcji cydru w Polsce i problemów z nimi związanych, można sformułować kilka ogólnych rekomendacji dla ustawodawcy, które, wprowadzone we właściwy sposób, powinny ułatwić produkcję i umożliwić rozwój cydrów regionalnych:

- zapewnić stabilne otoczenie prawne dla produkcji cydru;
- zwiększyć limit dla produkcji na zasadach uproszczonych;
- uprościć zasady poboru podatku akcyzowego dla sadowników produkujących cydr;

³⁵ <http://www.polskieradio.pl/42/3166/Artykul/1189123,Produkcja-cydru-sposobem-na-zagospodarowanie-nadwyzki-polskich-jablek>

³⁶ http://nuffieldinternational.org/rep_pdf/1461684305Editedreportfinalversion.pdf

³⁷ <http://www.dailymail.co.uk/news/article-3168408/Where-s-sun-s-lolly-Rising-temperatures-lead-boom-sales-icecreams-beer-cider.html>

³⁸ http://www.cideruk.com/files/PDF/A5-NACM-Infographic-Web_20130520131859.pdf

³⁹ <http://wyborcza.biz/biznes/1,148286,20325683,putin-nie-wpusci-polskich-jablek-do-konca-2017-r-embargo-przedluzone.html>

⁴⁰ <http://www.portalspozywczy.pl/alkohole-uzywki/wiadomosci/polska-rada-winiarstwa-chce-walczyz-z-barierami-rozwoju-sprzedazy-cydru,91549.html>

- zrównać stawkę podatku akcyzowego dla cydru powyżej 5% objętości alkoholu do poziomu takiego, jak w przypadku cydru poniżej 5% objętości alkoholu, co umożliwi dyrektywa unijna;
- znieść obowiązek umieszczania banderol na butelkach z cydrem, tak jak to jest w przypadku piwa;
- zezwolić na reklamę cydru na takich zasadach jak reklama piwa;
- zrezygnować z wymogu zatwierdzenia zakładu, w którym produkowany jest cydr na zasadach uproszczonych z własnych jabłek, przez Państwową Inspekcję Sanitarną, tak jak to jest w przypadku limitowanej produkcji win z własnych winogron.

9. Podsumowanie

Wymienione w analizie przykłady niekonsekwencji ustawodawcy powodują, że produkcja cydru musi mierzyć się w nierównej walce z produkcją innych napojów alkoholowych. Większość sadowników, którzy chcieliby wykorzystać w ten sposób swoje uprawy, nie skorzysta z tej możliwości (m.in. przez komplikacje związane z „uproszczoną” ścieżką produkcji cydru). Problem polega na zbyt dużym koszcie produkcji oraz zbyt dużej liczbie obowiązków nałożonych przez ustawodawcę. Bez niezbędnych zmian w tym zakresie, Polska nadal będzie się plasować daleko od europejskich liderów pod względem produkcji cydru. Jest to o tyle niezrozumiałe, iż ma jednocześnie ogromny potencjał w produkcji jabłek. Tym bardziej należy położyć nacisk na konieczność dostosowania przepisów do realiów produkcji, aby wykorzystać istniejący już potencjał, tak żeby Polska stała się dużym producentem oraz eksporterem tego napoju alkoholowego. Wprowadzenie zebranych i przedstawionych powyżej rekomendacji przyczyniłoby się do osiągnięcia tych celów.

Forum Obywatelskiego Rozwoju

FOR zostało założone w 2007 roku przez prof. Leszka Balcerowicza, aby skutecznie chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym. Naszym celem jest zmiana świadomości Polaków oraz obowiązującego i planowanego prawa w kierunku wolnościowym.

FOR realizuje swoje cele poprzez organizację debat oraz publikację raportów i analiz podejmujących ważne tematy społeczno-gospodarcze, a w szczególności: stan finansów publicznych, sytuację na rynku pracy, wolność gospodarczą, wymiar sprawiedliwości i tworzenie prawa.

Z inicjatywy FOR w centrum Warszawy i w Internecie został uruchomiony licznik długu publicznego, który zwraca uwagę na problem rosnącego zadłużenia państwa. Działania FOR to także projekty z zakresu edukacji ekonomicznej oraz udział w kampaniach na rzecz zwiększania frekwencji wyborczej.

Wspieraj nas!

Pomóż nam chronić wolność oraz promować prawdę i zdrowy rozsądek w dyskursie publicznym.

Zdrowy rozsądek oraz wolnościowy punkt widzenia nie obronią się same. Potrzebują zaplanowanego, wytężonego i skutecznego wysiłku oraz Twojego wsparcia.

Jeśli jest Ci bliski porządek społeczny szanujący wolność i obawiasz się nierozsądnych decyzji polityków udających na Twój koszt Świętych Mikołajów, poprzyj nasze działania swoim darem pieniężnym. Twój dar umożliwia nam działalność oraz potwierdza słuszność i skuteczność naszego wysiłku. Każda darowizna jest dla nas ważna. Potrzebujemy zwłaszcza regularnego wsparcia. Zachęcamy do dokonywania nawet niewielkich, lecz regularnych wpłat.

Już dziś pomóż nam chronić wolność - obdarz nas swoim wsparciem i zaufaniem.

Wyślij przelew na konto FOR (w PLN): 68 1090 1883 0000 0001 0689 0629

KONTAKT DO AUTORÓW

Karolina Wąsowska

Młodszy analityk, prawnik
e-mail: karolina.wasowska@for.org.pl

Daniel Góra

stażysta, dział analiz

Marek Tatała

Wiceprezes Zarządu FOR, ekonomista
e-mail: marek.tatala@for.org.pl

Fundacja Forum Obywatelskiego Rozwoju – FOR

ul. Ignacego Krasickiego 9A · 02-628 Warszawa · tel. +48 22 628 85 11, +48 726 621 240
e-mail: info@for.org.pl · www.for.org.pl

[f/FundacjaFOR](#) · [@FundacjaFOR](#)